

p243/62

Hrvatski Jadran

Godina I.

Šibenik, 7. rujna 1944.

Broj 2.

DEVETI RUJNA

Šibenik, 6. rujna

U svibnju 1941. godine sjedili smo kraj krugovala i strepeći očekivali izvješće iz Rima o podpisanom ugovoru između Nezavisne Države Hrvatske i kraljevine Italije. I kad smo ga čuli, bilo nam je, kao da nas netko sulcom probode kroz sredinu srca. Oči su nam bile pune suza, jer je veliki dio naše sunčane Dalmacije bio silom odtrgnut iz toplog naručaja majke Hrvatske i pripojen podmukloj Vučici, koja je kroz vjekove zadirala svoje lakome zube u naše narodno tijelo.

Pa ipak, svi koji su, dotada gojili u srcu nepokolebivu vjeru u prvog našeg narodnog junaka, borca i izgnanika — u Poglavnika, ti su i nadalje, uzprkos prsilno podpisanim Rimskih ugovora, vjerovali u Hrvatsko Dalmaciju i njezino konačno pripojenje majci Domovini.

Dobro se sjećamo, što se onda govorilo: Poglavnik nas je prodao! Eto što su nam Ustaše donieli! Pa, drugo se nije moglo ni očekivati, jer to je plaća za kruh, koji su Ustaše nekoliko godina jeli u Italiji.

Teško nam je bilo to slušati, mnogo teže, nego li su bile i same patnje, koje smo morali podnašati, dok se krležavi i kukavički porod Vučice šetao i haračio po ovim našim obalama. Ali i to smo izdržali, ne kolebajući i ne smalaksavajući, jer nas je krlepila vjera u našeg prvog borca i najvećeg Hrvata, u našeg Poglavnika. Znali smo, da nas ne može prodati onaj, koji se dvanaest godina, uz svakodnevnu opasnost života, borio za ideju hrvatskog deržarstva, za Nezavisnu Državu Hrvatsku u svim njezinim poviestnim i narodnim granicama.

I naša vjera je doživjela svoju pobjedu još prije nego smo i mislili!

Sjećate li se devetog rujna lanjske godine? Opet smo sjedili kraj svojih krugovala. Ali ovaj put nismo bili spojeni s Rimom, nego s našom priestolnicom. Iz Zagreba, u jedan sat poslije ponoći, progovorio nam je naš Suveren, naš junacki Poglavnik: — Hrvatski narode! Klikči od veselja, jer ti javljam radostnu viest, da je naš plavi Jadran s čitavom Dalmacijom opet u naručaju majke Hrvatske. Neprijatelj našeg naroda postao je i neprijatelj čitave Europe; sramotno je izdao svoje saveznike i pobjegao s naših dalmatinskih žala. I ja, kao Suveren Države Hrvatske, proglašujem pripojenje svih, silom odtrgnutih, naših primorskih krajeva Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

»Sreća za čovječanstvo, što istina, rano ill kasno, svoja slavija svetkuje«. Ta misao rodoljubnog Ilirca Antuna Nemčića doživjela je, devetog rujna 1943., opet svoju životnu potvrdu!

Ali što se kod nas dogodilo nakon sloma Italije? — Oni, koji su najviše štrll pod glasne o Poglavnikovoj prodaji i ustaškom izdajstvu, koji su se više od dvle godine borili proti »mrzkom i krvavom okupatoru«, ti sada proglašise Talijane svojim saveznicima i skupa s njima nastaviše borbu proti rodene braće: hrvatske vojske, hrvatskog naroda i Države!

Mi, koji smo ostali tu na dalmatinskom kršu i poslije dolazka talijanske soldateske, upoznali smo mnoge zločinačke tlpove, koji su, bez ikakva razloga, mučili, zatvarali, ubijali i strijeljali toliku našu braću i sestre. Padale su i partizanske glave kao češeri s borova, kad ih potrese hladna zimska bura. Pa? — Jesu li ti zločinci bili dostojno kažnjeni, kad su došli u ruke partizana? Nijednome od njih nije pala ni vlas s glave! Mjesto kazne i osвете, pilo se je pobratimstvo u znak prijateljstva i savezništva! I tko je htio uzeti pušku u »junačku« desnicu, taj je pošao s njima u planine, a drugi su se slobodno vraćali svojim kućama.

Dok su Talijani odnarođivali naš narod, dok su naši učitelji i profesori morali u školama poučavati djecu na talijanskom jeziku, dok su se našim življem punili talijanski logori po našim otocima, pa sve tamo do Abruzzo i Lipara, dotle je bilo razumljivo, da je i po koji čestiti Hrvat gojilo simpatije prema partizanima. Ali nakon sloma Italije, kad su partizani dotadašnje najkrvnije neprijatelje hrvatskog naroda proglasili svojim prijateljima i saveznicima? Tko još može reći, da je Hrvat, a simpatizirali i surađivati s partizanima?!

No moramo biti iskreni i reći svu istinu: Mi se ne zgražamo nad postupkom partizana. Njihovo najnovije savezništvo

NJEMAČKO RATNO IZVJEŠĆE

VELIKE BORBE OKO ANTWERPENA I BRUXELLESA

Führerov glavni stan 5. rujna.
Vrhovno zapovjedništvo njemačkih oružanih snaga javlja:

U sjevernoj Francuzkoj održale su se naše čete u tvrdokornim borbama protiv jakih neprijateljskih skupina koje su jučer uzpjele postići dublje prodore. Borbe su se preniele u prostor oko Antwerpena i Bruxelles-a te su postale veoma žestoke.

VATRA ODMAZDE NA LONDON

London je prošle noći bio ponovno pod vatrom odmazdenog oružja.

JAKA DJELATNOST NJEMAČKIH DALEKOMETNIH TOPOVA

Teški dalekometni topovi ratne mornarice tukli su ponovno luke na južnoj englezkoj obali te vojničke skladišne barake kao i neprijateljske topničke položaje sa dobrim uzpjehom.

U SJEVERO-IZTOČNOJ FRANCUZKOJ RAZPRŠENE NEPRIJATELJSKE SKUPINE

U Ardenskom gorju bili su razpršeni pokušaji neprijatelja da prekorači rieku Maas. Neprijateljske snage koje su sjeverno od grada Charville prekoračile rieku Maas bile su u protunapadaju bačene natrag.

U dolini rieke Saône u toku je kretanje naših četa uzprkos neprijateljskog pritiska, prema osnovi.

NJEMAČKA POSADA U BRESTU ODUPIRE SE I DALJE

Za grad Brest vodile su se i jučer žestoke borbe. Naša posada razbila je sve neprijateljske napadaje koji su bili poduprti od jake topničke vatre oklopljenih kola i zračnih borbenih snaga.

UNIŠTENO 200 OKLOPLJENIH KOLA

U Italiji su se izjalovili svi neprijateljski napadaji na Jadranskom obalnom odsjeku u žilavoj odbrani naših četa. Mjesta prodora bila su u protunapadaju zaokružena. U toku posljednjih pet dana velike bitke bilo je uništeno 200 oklopljenih kola.

NA IZTOČNOM BOJIŠTU TRAJU

ŽESTOKE BORBE

U jugo-iztočnom dijelu Transilvanije traju ogorčene navalne i odbrambene borbe i dalje. U šumskim Karpatima mađarske čete su se iztakle u uzpješnoj odbrani ponovnih sovjetskih napadaja.

Na mostobranu Visle, te sjevero-zapadno od Baranova došlo je u višednevnim uzpješnim napadajima uzprkos žilavog neprijateljskog odpora do skraćivanja bojišta.

Između Buga i Nareva bacili su sovjeti nove čete u borbu. Teški neprijateljski napadaji bili su nakon uništenja 74 oklopljenih kola u protunapadajima zaustavljeni duboko u našim položajima.

U Estoniji bile su uništene sovjetske skupine između Virtssee i Dorpata, koje su prekoračile rieku Embach. U prostoru Dorpata bacile se naše čete boljševike u teškim borbama prema jugu natrag.

Borbeni zrakoplovi oborili su prilikom jednog napadaja sovjetskih torpednih zrakoplova na jednu njemačku brodogradnju u morskome prostoru zapadno od Libave 9 neprijateljskih zrakoplova.

ZRAČNI RAT

Prošle noći bacili su pojedini neprijateljski zrakoplovi bombe na Karlsruhe.

Promjene u Oružanim snagama

Zagreb, 5. rujna. Poglavnik je imenovao glavnikom Oružanih snaga ustaškog pukovnika Tomislava Sertića, a glavnikom glavnog stožera Ustaške Vojnice ustaškog pukovnika Ivu Herenčića. (H. D. U.)

Djelatnost Ustaškog tabora u Zemunu

Zemun, 5. rujna. Ustaški tabor u Zemunu priredio je ustmene novine gdje se govorilo o potrebi uzajamne snage u borbi protiv neprijatelja Hrvatske države. Svi su se stavili u službu kad je u pitanju Poglavar i N. D. H. (H. D. U.)

s talijanskim »junacima« ipak je razumljivo svima, koji malo bolje poznaju prilike u partizanskom redovima. Ono, što su partizani učinili nakon sloma Italije, nisu mogli učiniti sinovi hrvatskog naroda! Onako su mogli postupati samo mrzitelji i prgonitelji hrvatskog naroda i Države, a to su: Židovi, Srbi i međunarodni bezdomovinci. A baš ti, kako nam je dobro poznato, zauzimaju glavna mjesta među partizanima! I njima je samo do iztrebljenja Hrvata!

Kad bi među partizanima imali kakvu važnost, na primjer, borci iz Primoštena, Rogoznice, Zatona, Vodica i drugih sela šibenskog kotara, onda bi se sigurno bilo drugčije postupalo s Talijanima; u najgoru ruku, nitko ih od njih ne bi bio prozvao svojim prijateljima i saveznicima. Ali sva ta naša jadrna zavedena braća imaju samo tu čast, da se bore u prvim redovima, i da u tisućama ginu za svoje vrhovne komesare i komandante, misleći, da se ipak bori za »slobodu naroda«...

Deveti rujna nam dovkuje: Dosta je bilo bratoubilačkog klanja! Složimo se svi i zaigramo jedno kolo! Pustimo po strani sve sitne međusobne zadjevice, jer sada je u pitanju obstanak hrvatskog naroda i Države Hrvatske. To su dvie vrednote, za koje se izplati nositi pušku na ramenu i boriti se do smrti.

Deveti rujna je dan naše vjere u čast i mudrost Poglavnika, u otpornost hrvatskog naroda i u sretnu budućnost Države Hrvatske!

STEKLIŠ

Vanjsko-politička zbivanja

Šibenik, 6 rujna

Vanjsko-politički položaj u Europi uvjetovan je uglavnom događajima na bojištu. Po svemu se vidi da je rat ušao u svoje odlučno razdoblje i da obe strane ubacuju sve svoje snage da rat riješe u svoju korist. Saveznički promičbeni stroj radi sada punom parom nastojeći izkoristiti vlastite trenutne uzpjehe na nekim tačkama bojišta. Nu, osim promičbe na pozornicu dolaze i druga sredstva kojima se nastoji prisiliti europske narode na popuštanje i kidanje obaveza te ih na taj način izručiti saveznicima na milost i nemilost. Naravno da su se u nekim zemljama našli poneki slojevi koji nisu nikada razumjeli borbu naroda za istinsku slobodu i novi europski poredak i niti bili svjestni opasnosti koja im prijeti.

Tako nailazimo u Rumuniji na izdaju tamošnje kraljevske klike koja je sledila primjer one u Italiji. Rumunija se nalazi u vrljenju. No već se dižu pozitivni i zdravi pokreti u rumunjskom narodu da spriječe proširenje posljedica izazvanih sramotnim djelom rumunjske kraljevske klike i njenih pristaša. Kako je poznato odatlanstvo izdajničke rumunjske vlade nalazi se u Moskvi da primi mirovne zahtjeve koji će odlučiti sudbinom rumunjskog naroda, čiji su sadašnji upravljači doveli zemlju do ruba propasti. Stoga je položaj u Rumunjskoj zamršen, što je naravno posljedica jednog čina takve vrsti. Na drugoj strani opaža se da su sva nastojanja za nekim poboljšanjem sovjetsko-poljskih odnosa posve propala. Myholajczik se povratio u London i tamo neprekidno „vieća“, dok kratkovidni pristaše u Varšavi snose posljedice svoje naivnosti i vjere u svog anglo-američkog saveznika. Istovremeno Churchill upotrebljava kao hranu za topove i šalje na klanicu odrede poljske emigrantske vojske. Velika Britanija neće da kvari svoje odnose sa Sovjetima radi biedne poljske emigrantske klike te se stoga odriče svojih „štitćenika“ i hladnokrvno ih prepušta svojoj sudbini.

Časoviti sovjetski uzpjesi djelovali su također i na Bugarsku koja i onako nije djelotvorno sudjelovala u ovom ratnom sukobu. Dosadnja bugarska vlada dala je ostavku umjesto koje je sastavljena nova. Usled te promjene pregovori bugarske delegacije sa saveznicima u Kairu privremeno su prekinuti, te tako ni položaj Bugarske nije dovoljno jasan.

Približavanje bojne crte slovačke granici izazvalo je u nekim predjelima zemlje nemire, koje su izazvali po neprijatelju ubačeni agenti. Na zahtjev Slovačke vlade njemačke čete ušle su u Slovačku da ponovno stave red.

U Egiptu sastavljena je nova grčka vlada u koju su ušli mnogobrojni komunisti. Tako ih sada osam sjede u vladi, predstavljajući vladinu većinu.

Sve ove činjenice jasno nam govore o sve jačem i jačem pritisku saveznika na male europske narode, kako bi na taj način postigli svoje ciljeve, koje ne mogu postići u muškoj i otvorenoj borbi. Osim toga opaža se sve veći uticaj Moskve i njenih agenata na emigrantske vlade, u koje se oni nečujno uvlače i neopazice uzimaju dominantan položaj. Englezka prima neprestance nove udarce i biva prisiljena na uvijek nova popuštanja i kompromise.

Mobilizacija svih radnih snaga u Njemačkoj

Novo njemačko oružje donieti će preokret i odluku u ovom ratu

Berlin, 5 rujna

Njemačka sprovodja totalni rat i ima mogućnost mobilizacije svih radnih snaga. Novo njemačko oružje u najskorije vrijeme bit će razpodijeljeno po svim bojištima. Englezi su trebali 3 godine da dobiju oružje koje danas imaju. Ali nama ne treba toliko. Englezi su radili oko usavršavanja poznatog oružja dok mi gradimo novo oružje. Poduzete su mjere oko posvemašnjeg ratnog ulja svih snaga. Već za 4 tjedna postignuti su posljedici koji zadovoljavaju. Brojke radi vojničke tajne ne mogu se objaviti. Zna se samo to da su zahtjevi bez ostatka izpunje-

ni a pripreme ogromne. Nije važno gdje se vodi rat nego je važno da se vodi i kako se vodi. Prošle zime neprijatelj je vršio zračni teror nad Njemačkom i nije uzpio. Tako će propasti i ovaj njegov velenapadaj kako je i sve drugo propalo. Neprijatelj hoće da izkoristi vrijeme. Utrku s vremenom mi ćemo dobiti. Njemačka je odlučna na sve. Što je jači pritisak dokazuje jaču našu otpornost i neslomljivost. Tim smo sigurniji u uzpjeh. Ne mogu nas prevariti i zasliepiti u našim uvjerenjima koji se temelje na našoj vlastitoj snazi.

(D. N. B.)

Viesti iz domovine

Teški gubitci partizana u mjesecu kolovozu

Oborena su 32 neprijateljska zrakoplova

Zagreb, 5. rujna

Partizani su u mjesecu kolovozu imali 4916 mrtvih, 728 zarobljenih, dok ih se 128 predalo njemačkim i hrvatskim postrojbama. Zarobljeno je mnogo neprijateljskog ratnog tvoriva i to: 4 topa, 7 minobacača, 38 strojnice, 22 strojpuške, 17 protuoklopnih pušaka, 62.000 pušanih naboja, 450 naboja za bacače, 1100 komada eksploziva, nagaznih mina i 1100 ručnih bomba. U mjesecu kolovozu na području Nezavisne Države Hrvatske oborena su 32 neprijateljska zrakoplova.

(H. D. U.)

„Hrvatski Jadran“ razgrabljen

Drniš, 5. rujna

Čim se pročula viest da su došle hrvatske novine iz Šibenika cijelo gradjanstvo Drniša pohrlilo je prema prodavaocu da kupi. Za malo vremena sva je poslata količina „Hrvatskog Jadrana“ bila razgrabljena.

Poglavnikova imenovanja

Zagreb, 5 rujna. Odredbom Po glavnika imenovani su Povjerenici Ravnateljstva za javni red i sigurnost: Zapovjednik obalnog odsjeka „Neretva“ general Vilko vitez Begić za Velike Župe Cetina, Hum i

Dužava, a Zapovjednik obalnog odsjeka „Lika“ general Ivan Tomašević za Velike Župe Modruš, Lika-Gacka, Krbava-Psat, Bribir, Sidraga-Ravni kotari, i Vinodol-Podgorje.

(H. D. U.)

Nogometno prvenstvo Hrvatske

Zagreb, 5 rujna.

U Zagrebu su u nedjelju 3 rujna odigrane nogometne utakmice za državno prvenstvo između državnog prvaka Gradanskog i Željezničara u kojoj je neočekivano, Željezničar pobedio sa 1:0. U drugoj utakmici sastali su se stari rivali Hašk i Concordia. Sve do podkraj igre nije se znalo tko će dobiti. Igraču Haška Kneževiću uzpjelo je u zadnjim minutama sa dvadeset metara postići pobjedonosni zgoditak.

(H. D. U.)

ZANIMLJIVOSTI IZ SVIETA

Prije deset godina...

U zgradi bivše Krolove opere u Berlinu našli su se na okupu predstavnici Njemačke, strani izaslanici i predstavnici novinstva iz celoga svijeta. SS-odredi pravili su dvostruki špalir od palače predsjednika Reicha do Reichstaga. Hitler se pojavio u odori običnog SS vojnika s crnim florum na desnoj ruci. Do Hitlera je sjedio von Papen u gradjanskom odielu. Diplomatska loža bila je prepuna. Pojavio se je kronprinc s nekoliko Kaiserovih generala. Svečanu sjednicu otvorio

Plutokrasko-boljševistička neprirodna veza izgleda kao da se počinje neopazice prekidati i trgati pod jakim udarcima stvarnosti. Sva ta igra vodi se preko nesretnih malih naroda koji u ovom slučaju služe kao figure na šahovskoj tabli, u skrivenom dvoboju koji se vodi u taboru saveznika.

Nu, bez obzira na trenutni vojnički položaj i zakulisne borbe među t. zv. saveznicima, kao i unatoč izdaji raznog rada pojedinih europskih klika, pod utjecajem savezničke promičbe, njemački narod hladnokrvno prati događaje siguran u svoju snagu, dajući primjer svim narodima o svojoj neslomivosti, političkoj zrelosti, jedinstvenosti i snazi.

— dn

Tjedni prikaz položaja na bojištima

Šibenik, 6 rujna

Čitav prošli tjedan prošao je u znaku ustaljivanja borbene crte na svim glavnim bojištima. O tome nam uostalom govori izjava Ministra Reicha dra Goebbelsa, gdje se kaže da je borbena crta na iztoku od Finskog zaliva do Karpata ustaljena, a da se uz to nalazimo i pred potpunim ustaljenjem iste i na zapadu.

Više mjestimični saveznički pokušaji prodora u Francuzkoj sjevero-zapadno od Pariza, s ciljem okruživanja Kanala, a s namjerom da onemoguće djelovanje letećih bombi, koje po savezničkom tvrđenju imaju tu negdje svoja uporišta, — kao i pokušaji prodora prema sjevero-iztoku, s ciljem dostignuća belgijskog i ruhrskog područja, posvema su propali, a umjesto njih opažamo stvaranje jedne jedinstvene borbene crte koja se uglavnom proteže od Abevilla preko Arassa, Rethela i Sedana do Verduna. Pri tome te neprijateljske pokušaje spriječavaju mnogobrojne njemačke tačke otpora koje se nalaze u neprijateljskoj pozadini borbene crte, kao na primjer pomorska tvrđava i luka Brest, luke Le-Havre, St. Nazaire i mnoge druge.

Što se tiče savezničkih nada da će se u slučaju zauzimanja obale Kanala riješiti djelovanja novih njemačkih ratnih oružja, vrijedno je ukazati na izjavu njemačkih odgovornih krugova u kojoj se govori, da će i uzprkos toj mogućnosti nova borbena oružja i nadalje nesmiljeno tući London i neprijateljska prikupljanja ljudstva i tvoriva u južnoj Englezkoj, sa drugih tačaka.

U Italiji se je borbena crta pomakla nešto prema sjeveru, nakon što su njemci napustili gradove Pisu, zapadno od Firenze, te Pesaro na jadranskoj obali. Naročito kod potonje, u širem predjelu jadranskog primorja osjeća se jača borbena djelatnost.

Na iztoku nakon višemjesečnih krvavih borbi napokon je ipok njemcima uzpjelo zaustaviti višestrane neprijateljske navale i velenavale te uzpostaviti čvrstu borbenu crtu na čitavom području od Finskog zaliva do Karpata. Pokušaji sovjeta da poremete tu borbenu crtu, i da izvrše prodor podpuno su se izjalovili. Tako je propao sovjetski pokušaj sjeverozapadno od Dorpata u pravcu Embacha, gdje je neprijatelj bio odbačen na polazne tačke. Na isti način propao je i pokušaj izbijanja na riški zaliv između letonske i estonske granice. Na srednjem odsjeku istočnog bojišta uzaludni su bili također i pokušaji neprijatelja sjevero-istočno od Varšave, u prostoru između Buga i Nareva kao i južnije u prostoru zapadno od Baranova kamo još traju žestoke višetjedne borbe.

Na najjužnijem odsjeku istočnog bojišta, u Rumuniji, usled nedavnih političkih događaja postao je položaj i suviše nejasan, pa prema tome ne može ni vojnički položaj časovito biti jasniji.

Pokušaj sovjeta da prodru kroz istočne lance Karpata u Mađarsku, koristeći se događajima u Rumuniji, neuzpio je, jer su njemačko-mađarske snage u žestokom protunapadaju odbacile neprijatelja sa mađarskog područja, preko granice natrag. X-Z.

Hrvatski je narod došao u svoju domovinu Hrvatsku kao podpuno slobodan narod i to u vrijeme seobe naroda vlastitom pobudom, te je tu zemlju osvojio i svojom zauvijek učinio iz ustaških načela



Hrvatski spomendani

7 rujna 1634 odlikovali se Hrvati u velikoj bitci kod Nördlingena, gdje su zarobili 4 švedska generala.

1848 izdaje ban Jelačić proglas kojim Ugarskoj navješćuje rat.

8 rujna 1566 pada pod Sigetom Nikola Šubić Zrinski.

1906 umro dr. Stjepan Miletić, velezaslužni intendant hrvatskog kazališta.

9 rujna 1943 proglas Poglavnika o pripojenju Dalmacije Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

1850 počinje „Matica Ilirska“ raditi posve samostalno.

10 rujna 1565 potukao Turke kod Obreške blizu Ivaniča ban Petar grof Erdödy.

11 rujna 1493 porazio Jakub-paša kod Udbine na Krbavskom polju hrv. vojsku pod banom Derenčinom gdje pade 10.000 boraca, mnoštvo hrvatskih plemića.

1927 izabran Poglavnik za nar. zastupnika gl. grada Zagreba.

12 rujna 1875 rodio se obljubljeni kajkavski i štokavski pjesnik Dragutin Domjanić u Krčima.

13 rujna 1932 poginuo za vrijeme ustanka u Lici u bitci kod Jadovna ustaša Stjepan Devčić.

SLIKOKAZ

— GRADSKO KAZALIŠTE prikazuje dne 7 rujna njem. uzbud. slikopis „Osvald i Visina“ u gl. ul. Franz Schmedl. Dne 8 i 9 rujna daje se veseli mađarski slikopis „Moja se žena udaje“ u gl. ulogama Kabos Gyala, Agay Iren i Javor Pal. Dne 10 i 11 rujna prikazuje se njemački uzbudljivi slikopis „Optužujem“ u gl. ul. Paul Hartman. Dne 12 i 13 rujna prikazuje se veseli mađarski slikopis „Tajne intimnog dnevnika“ u gl. ul. Turay Ida. Početci predstava radnim danom u 6 a nedjeljom u 4 i 6 sati.

Berba je započela...

Topli dani koji su ovog ljeta bili i previše vrući ubrzali su dozrijevanje groždja. Nadošlo je najmilije godišnje doba: berba. Za nas to znači život. Naš grad je težački i živi o polju u koje ulaže svoje najveće snage. Svečano razpoloženje „trganja“ obuzima radostna srca našeg težaka. Muka i trud, strepnje i strah, val nepogoda vremenata, suze i uzdasi, nade i molbe prestale su. Groždje je dozrelo, berba je otpočela, pa će domalo iz šibenskih podruma teći novo vino.

Pozor!

OGLASI se primaju svakog dana kod uprave lista. Ciena je oglasima do 15 rieči 300 kuna, a svaka daljnja 50 kuna. Uprava.

Temelj svake vrijednosti jest samo rad, a temelj svakog prava jest dužnost. Iz ustaških načela.

ZAMRAČENJE kroz mjesec rujna ima se provoditi od 20.30 h na večer do 5.30 h ujutro.

ŠIBENSKE VIESTI

Uzpjela praižvedba „Lisinskog“

Šibenik, 6 rujna. U nedjelju prikazan je u slikokazu „Gradsko Kazalište“ prvi naš veleslikopis „Lisinski“. Svečanoj priredbi prisustvovali su predstavnici hrvatskih vojnih, političkih i vjerskih vlasti, te veliko mnoštvo rodoljubnog građanstva. Slikokaz je bio dubkom pun i svak je napeto očekivao prikazivanje prvog našeg slikopisa. Za vrijeme prikazivanja gledaoci su sa začudnom pozornošću promatrali divne slike i razvijanje događaja na platnu. Na zvukove mile hrvatske pjesme i hrvatskog jezika srce prisutnih je življe zaigralo i u zanosu uživjelo se sa glumcima dok se nije čitavim slikokazom prolomila bura oduševljenja i pljeska kao erupcija skrivenih osjećaja koji se nisu mogli zadržati. Prisutni su dali oduška svojoj ljubavi prema miloj hrvatskoj domovini koja je mnogo prepatila od tuđinske vlasti. Tragična, nesretna sudbina našeg prvog velikog hrvatskog skladatelja Lisinskog izražena u slikopisu na osobiti način ostavila je duboki utisak na prisutne. Divne slike prirode, sjajna glazbena pratnja hrvatskih melodija stvorila je veliki umjetnički ugodjaj, pa se može reći, da je rijedko bilo takvog zanimanja za slikopis i takvog učinka na gledaoce. Razne griješke koje se događaju i poznatim slikopisnim društvima opažene su i kod „Lisinskog“ ali za početak mi možemo biti radostni da smo dali slikopis koji se može takmičiti u umjetničkom i tehničkom pogledu sa ostalim svjetskim slikopisima.

Kod prikazivanja slikopisa Lisinski, neobično se je primilo obćinstva, omladinski zanos i borba, te izvanredne snimke prirode, kao i naš liepi jezik, odnosno govor koji se je čuo u slikopisu.

Na ovom vrlo uzpjelom slikopisu mi svi skupa od srca čestitamo našim vrlim glumcima, kao i celom vodstvu proizvodnje želeći im daljnji uzpjeh u njihovom radu.

Naš gradski sat

Naš sat je bio dobar. Imao je grišaka, ali tako je kod svih satova. Običavao je više puta zakasniti za pet minuta, kad bi mu bilo dosta teško i sasvim stati, ali uvijek je očuvao vitku liniju i išao uporedo sa svojim ostalim kolegama u svijetu. Dakle, tačan nije bio, što se ta njegova krivnja ne smije loše shvatiti. Želio je da bude jednak drugima da mu se ne može zamjeriti i prebaciti oholost i ambicija. „Kako svi tako i ja“, mislio je u sebi, i smiren takovim rasuđivanjem nastavljao da nam kazuje „tačno vrijeme“. Međutim rat je i njega uzbunio. Najprije su mu neprijateljske bombe odniele noge da, mu kasnije iznakaze čitavo lice, pa se je jadnik jednog zimskog dana našao među odpadcima srušenog materijala, kao težki ratni ozlijeđenik nesposoban za daljnu službu. Veliki ljudi tek poslije smrti postaju slavni i svijet uvida njihovou važnost, pa je tako i naš sat postao najednom prieka potreba za život građana. Odmah se

opazilo da nešto velikog nedostaje. Oči građana navikle da gledaju „tačno vrijeme“ nisu više mogle vidjeti poznato lice na zvoniku „naše Gospe“. Umjesto prijaznog i bezbrižnog lica zjala je crna rupa kao svjedok propadanja i rata. Ta crna rupa na zvoniku izpunjavala je srca jezom i stravom a izgledala je kao udovica koja plače za rano umrlim mužem i ne može se naplakati.

Da bi povratili našem zvoniku njegovo dostojanstvo a građanima mir i spokojstvo, naša draga obćina je stavila novi lijepši sat, pravi sat, uresila ga kao djevojčicu koja ide na vjenčanje i poslije probnih pokusa stavila u službu. Sad više nema crne rupe na zvoniku, a oči građana pasu pogledima po liepim brojkama i kazalj-kama novog sata. Treba napomenuti da se kazaljke novog sata ne miču, nego stoje na mjestu, ali to nije nikakovo iznenađenje. Današnji ogromni napredak tehnike uzpio je da olakša rad kazaljka, (da se previše ne umaraju) tako da ih je ostavio na polaznom mjestu. Kako se u našem gradu

JADRAN JE NAŠ!

Buči more o hridine školja
Biela pjena bljeska se u žalu,
Galebovi, tko im znade broja?
Ljujaju se na srebrenom valu.

A podalje gorde ladje plove,
Pramac sječe kao striela more,
Tu ribari sebi hranu love
Od večeri pa do rane zore.

Nad njima je crvenilo sunca,
Biela pjena srebrenoga vala,
Plavo more kome nema konca,
Oplakuje obale i žala.

To je Jadran, hrvatsko nam more,
Opire se gordo svakoj sili,
Za njega se unuci sad bore,
Padali su za nj predji nam mili.

To je more naših pradjedova,
Potocima krv su za nje lili,
Rieke suza uzdisaja bolnih
Hrvati su tu u njega slili.

I to more hrvatska svetinja
Otrgnuto od nas silom bješe,
Plamen mržnje na dušmane tinja,
Koji nam ga prevarom oteše.

Ali Hrvat tu sustao nije,
Slobode je morao doći čas,
Naš se barjak nad Jadranom vije
Svijetu kliuču da: Jadran je naš!

Bjažić Slavko.

Oslobadjanje naroda

Dosadi ti živjeti u gradu. Osobito sada ljeti, kad su pločnici usijani od sunčane žege kao gradelje, na kojima se peku debele, slastne trilje. A onda se više nemaš gdje ni kupati! Kažem vam: nikada nije bilo tako dosadno u gradu kao danas...

Jest, nešto je i u mojoj naravi, da ne volim grad, ni njegov zagušljivi i bučni život. Nema do prirode! Zelena brda, po kojima cvate i miriše mirisavo bilje... Sjenati gajevi, gdje izvire bistra i svježja voda, a ptice se ziblju na granama, kao dojenčad u kolievci... sočni pašnjaci, a po njima telad griska, krave muču, konji njiskaju i pastiri sviraju u frule i dvojnice... To ti je, brajane moj, život?

I što ću ja, nego putnički štap u ruke, pa u prirodu; i to ravno u planine i šume.

Ali vidu čuda golemoga! Još ni ne sjedoh u sjenu krošnjatih šumskih stabala, a ono iz svakog džbuna, špraga i drače, sa svih grana i listova čuje se samo jedan glas, samo jedna pjesma: Sloboda narodu!... Sloboda narodu!... Sloboda narodu!

Tko to tako sitno cvili, glasno

uvijek povađalo za zadnjim novostima tehničke naša obćina je htjela iznenaditi svoje obćinare, pa im je nabavila i postavila sat kojem nije potrebno da miče kazaljka. Treba biti savremen. Jest, istina je da su neki odsjedili u redarstvenom zatvoru zbog prekoračenja redarstvenog sata, ali tko im je kriv da nisu savremeni!

Završetak školske godine

Informativna škola u Šibeniku završila je predavanja i započela sa razrednim izpitima. Ovogodišnji završetak dolazi u vrijeme kad bi se ranijih godina započelo sa školskom nastavom. Liepi sunčani dani ljetne sezone nisu bili pristupačni našim „marljivim“ djacima, koji su se umjesto rasonode na plaži, zabavljali s knjigom u ruci i umarali svoje mudre glave napornim radom oko stjecanja znanja. Bilo je među njima griješnika, koji su olako shvatili svoje dužke dužnosti i posvetili više pažnje korzu i plaži. Pravda će biti zadovoljena. Oni će morati osvietlati lice pred izpitnom komisijom. Tada će trud koji su marljivi uložili dobiti moralnu zadovoljštinu i nagradu.

Kiša je pala

U nedjelju dne 3. rujna ov. mj. nakon nepodnošive vrućine koja je vladala u našem gradu nadošao je jak južnjak sa kišom, uslijed čega je toplomjer pao za nekoliko stupnjeva.

Sa tržnice

Zadnjih dana na našoj tržnici iz bliže okolice grada svakodnevno stiže velika količina svakovrstnog voća i povrća. Osobito je mnogo doneseno groždja, bresaka, smokava, oskoruša i šljivica. Ciena su umjerene.

Umrli u gradu

Grego Marija ad. pok. lve, stara 77 god. preminula 31. kolovoza; Vuković Ivo, star 67 god. preminuo 2. rujna; Zečević Kaja iz Maovice stara 24 god. preminula u bolnici 2. rujna; Garma Jerka iz Krapnja, stara 35 god. preminula u bolnici 2. rujna; Sikavica Anta iz Jadrtovca stara 19 god. preminula u bolnici 3. rujna ov. g.

— SLUZBUJUČA LJEKARNA od 7 do 14 rujna Ljekarna Mr. Montana, ulica Kralja Tomislava.

pjeva i bučno žamori? Gledam i snobivam se: Crvili, vragoljaste vjeverice, nestašne ševe, plašljive divokoze, pa čak i gluhi tetriebi, samo cvile, pjevaju i žamore, neprestano ponavljajući: Sloboda narodu... Sloboda narodu... sloboda narodu...

I ja vam se približih tom razdraganom carstvu, koje još nikad u životu ne čuh tako razumno govoriti, pa se upustih i u razgovor. I, da vam prave kažem, divikoza je bila najpametnija. Tako mi je mudro odgovarala na sva moja pitanja, da više nisam ni htio govoriti s njezinom manjom braćom i posestrimama.

— Otkuda tebi tolika pamet? — odmah ću ja, bez ikakva predstavljanja i zaobilazjenja, pametnoj divokozi.

— Pa ni to još ne znaš? Ta, mi imamo sada u svojoj sredini pametnijih glava, nego što su svi vaši filozofi, sociolozi, političari, diplomati i ostali učenjaci na najglasovitijim sveučilištima europskih prijestolnica. Pa kako da i mi, kraj tolike puste pameti, ne postanemo pametniji nego što smo dosad bili!?... Doduše, naša pamet se tek počela buditi, te se nalazi u početnom razvoju, ali vidjet ćeš ti nas za koju godinu...

Hrvatski Jadran

Za hrvatsku zemlju koju ograničuju snje
Jadransko more, Mura, Drava, Dunav i
Drina, svaki Hrvat jest i mora biti spreman
dati sve, na i svoj život. Poglavlak,

NADNOVIJE VIESTI

Sovjeti objavili rat Bugarskoj

Berlin, 6. rujna. O objavi ratu Sovjetske Unije Bugarskoj doznaje se: U berlinskim političkim krugovima se doznaje prema objavi moskovskog krugovala i potvrdi engleskog dojavnog ureda da je Sovjetska Unija prekinula odnose sa Bu-

garskom i nalazi se s njom u ratu. Objava rata dolazi u vrijeme kad je Bugarska nastojala postići sporazum sa Angloamerikancima, međutim Sovjeti su joj brutalno objavili rat. Time je Bugarska podpuno izložena boljševizmu.

Madjarska je odlučna na strani Njemačke

Budimpešta, 6. rujna. Iztupanje Finske iz protuboljševističkog bloka primijeno je sa žaljenjem. Madjarska će se odlučno braniti sa svojim njemačkim saveznikom do konačne pobjede. (Interinf.)

Perfidnost Englezke

Berlin, 6. rujna. U sadašnjem položaju SSSR prema Bugarskoj neće pomoći nikakvo obraćenje Bugara angloamerikancima. Churchill je izjavio da će Bugari morati zaradivati povratnu vožnju. Samo jako držanje vjere u vlastiti narod može spasiti Bugare. Tko izlazi iz vlaka 5 minuta prije može dospjeti u Sibir. Prije dvanaest izlaze slabici. Dvanaesti čas pripada, alifiranima dok poslije dvanaest pripada Njemačkoj. (D. N. B.)

Moskva napada Bugarsku

Moskva, 6. rujna. Sovjetska službena agencija „Tas“ savezno sa izjavom bugarskog predsjednika vlade javlja: „Bolje bi bilo da Bugarska politika neutralnosti nikad nije ugledala svjetlo sunca“.

Mjestni Sovjeti u Savoju

Madrid, 6. rujna. Izbjeglince koje dolaze iz južno-francuskih krajeva javljaju da su u selima Gornje Savoje posvuda obrazovani mjestni sovjeti. (Interinf.)

Šta donosi „oslobodjenje“

Berlin, 6. rujna. Položaj u zaledju savezničkih četa opisuju englezke novine „Daily Mail“: U Parizu se vode borbe po krovovima i podrumima kuća između kolaboracionista i nacionalnih Francuza. Obroci su maleni i sastoje se od riedke juhe i nekoliko vrsta variva. Cene su vrlo visoke. (Interinf.)

Pomor djece u Rimu

Stockholm, 6. rujna. Kako javlja rimski dopisnik vlada u Rimu pomor djece zbog velike gladi koja tišti glavni grad Italije. Od tisuću dojenčadi prije jedne godine umire ih oko 300. (Interinf.)

— Vidim, vidim — draga i pametna divokozo. Nego, kako ste baš svi naučili onako značajnu i dubokoumnu izreku, koju sam čuo malo prije ponačljati u zboru? Tko vas je naučio, da je narodu tako mila i dragocjena sloboda? —

— Znaš, nepoznati putniče, to nije baš takva tajna. Čini mi se, kao da si pao negdje s Marsa ili s kojeg drugog dalekog planeta, kad ti nisu poznate ni tako obične stvari, o kojima već cvili i crvili pod hrastovom korom a ševa pjeva na tankoj grani. Ta, mi postadosmo sustanari glasovite narodne oslobodilačke vojske! I svi nje zini članovi, kad se susreću, pozdravljaju se riečima: Sloboda narodu!... Još smo čuli i neke druge dvie rieči u njihovom pozdravu, ali još ih nismo dobro zapamtili. Smrt... — i nešto drugo. Znaš, mora biti neka tuda rieč, koju ni mnogi od naših pametnih sustanara ne razumiju, pa kako bismo je onda mi razumjeli, koji smo tek na početku umnog razvoja... —

— A bi li mi znala reći: Zašto se ta narodna oslobodilačka vojska toliko razvikala baš o narodnoj slobodi? Možda je ona i učinila nešto za narodnu slobodu? —

Japanski poslanik kod Führera

Berlin, 6. rujna. Iz Führerovog Glavnog Stana se javlja: U ponedjeljak je Führer primio japanskog carskog poslanika Ošimu s kojim je razgovarao o aktualnim pitanjima za obe nacije. Sastanku je prisustvovao njemački ministar vanjskih poslova Ribentrop koji je prije sastanka razgovarao s japanskim poslanikom. (D. N. B.)

Boljševizacija Finske

Osló, 6. rujna. Predmet Finske već je gotova stvar. Time je finski narod izgubio svoju slobodu i nezavisnost. (D. N. B.)

U Bukureštu vlada očaj

New-York, 6. rujna. „Associated Press“ javlja da je razpoloženje u Bukureštu upravo očajno.

Njemačka odlučnost

Berlin, 6. rujna. Njemačke novine pišu da se prava slika položaja može dobiti tek onda ako se uspoređuje neuzpjehe sa onim što se sprema. Njemačka se nalazi u stanju gomilanja snaga koje će je učiniti jačom nego ikada prije. Alifirani imat će prilike vidjeti revolucionarni preokret rata. Njemački narod je odlučio da se nikada ne preda i da na svaki način iznudi svršetak rata u svoju korist.

Ugušeni nemiri u Slovačkoj

Berlin, 6. rujna. Neprijateljska promičba proglasila je da je u Banskog Bistrici proglašena Čehoslovačka država. Slovačka se nalazi uz rame sa njemačkom a kolovodje ustanka nemaju ništa zajednički sa slovačkim narodom.

Radost Londona preurajena

Berlin, 6. rujna. Nakon kraće stanke opet se javlja iz Londona da su veliki gubitci od djelovanja „V 1“ pa se uputilo evakuiranim obavijest da se ne vraćaju bez poziva.

Berlin, 6. rujna. Moskovski list „Pravda“ oštro kritizira bivšeg sjeveroameričkog poklisara u Moskvi koji je rekao da za američkim četama marširaju boljševici.

Tako ja nastavljam i pitam. Znate, kao onaj, koji još ne zna ništa o svim tim tajnama i čudesima.

— E, da, i još koliko su naši sustanari učinili za narodnu slobodu! — spremno mi i znalčki odgovara divokozo. Znaš, narod je imao mnogo muke i troškova oko popravka kuća, staja, dvorišta, ograda... A oni, kao narodni osloboditelji, ne mogli gledati sve te narodne muke i tegobe, pa zalazili sad u jedna, sad u druga sela, te požarom i rušenjem oslobađali mukotrpnog narod od svih troškova i truda oko popravaka.

Teško je bilo narodu i s onolikim rogamit i zubatim blagom. Ljetli ga je trebalo voditi na pašu, a zimi mu prostirati šušnje i davati sieno i zob. Ne znaš ti, dragi deznanače, koliko je samo pri tome narod bio zarobljen. Nije imao vremena za kola i prela, za skupštine i tečajeve. I eto ti naših narodnih oslobodilaca, koji odvedoše i poklaše blago samo zato da narodu bude lakše, da ga izbave iz tog robovanja životinjama.

— Gle, gle, to je veliko i zaslužno djelo naše narodne oslobodilačke vojske, a ja još nisam ništa znao o tome — izvinjavam se divokozu.

Imenovan novi Glavar Gradjanske uprave u Splitu

Šibenik, 6. rujna. Dosadašnji Veliki Župan Velike Zupe Bribir g. Marijan Nikšić imenovan je ovih dana Glavarom Gradjanske uprave sa sjedištem u Splitu. Nakon izdaje podlih saveznika i pripojenja dalmatinskih krajeva u sklop Nezavisne Države Hrvatske g. Marijan Nikšić u prvim danima dolazi na ovaj dalmatinski krš, gdje svojim neumornim radom pod najtežim okolnostima radi i lieči rane narodu ovoga kraja. Uvjereni smo da će na položaju Glavara Gradjanske uprave mnogo doprinieti za ovaj izpačen narod.

Ostavka Slovačke vlade

Bratislava, 6. rujna.

Slovačka vlada predala je ostavku. Za predsjednika nove Slovačke vlade izabran je predsjednik Slovačke republike Dr. Tiso. (D. N. B.)

Teroristički napadaji

Zagreb, 6. rujna. Neprijateljski zrakoplovi napali su 1. rujna Rumu. Ima mrtvih i ranjnih. Na 3. rujna bombardirano je Bugojno. (H. D. U.)

Primirje još nije mir

Stockholm, 6. rujna. Švedski dojavni ured javlja da su Sovjeti nastavili sa vatrom 24 sata poslije primirja sa Finskom.

Jakost „V 1“

Berlin, 6. rujna. Slavje u Londonu zbog trenutalnog prestanka djelovanja „V 1“ jest dokaz njegove jakosti.

Njemačka će se boriti za svaki pedalj zemlje

Berlin, 6. rujna. Njemačko novinstvo iztliche spremnost njemačkog naroda da se i na Iztoku i Zapadu fanatično bori. Ne će biti ni sela ni kuće, ni polja ni uzvisine, gdje im se ne će pružiti tisućkratni otpor. (D. N. B.)

Gubitci saveznika od početka invazije

Berlin, 6. rujna. Saveznici su izgubili 225 prijevoznih brodova od kojih podpuno uništenih potopljenih 121 prijevoznik brod sa ukupno 668.000 prostornih tona i teško oštećenih i nesposobnih za službu 104 prijevoznik broda sa 700.000 prostornih tona. U ratnim brodovima neprijatelj je izgubio 203 jedinice među kojima 3 bojna broda teško oštećena, 9 krstaša potopljeno a 13 teško oštećeno, dok je

— Pa nije to sve! Narod je imao ruha i kruha. Pa tko da pere onoliko ruho, i tko da melje onoliko pšenicu, žito, kukuruz, raz...? Narod bio u velikoj neprilici, dok ne dodoše narodni osloboditelji, pa mu skinuše s glave i tu brigu. Jednostavno kupiše ono teže i ljepše ruho, naprtiše razne vrste žitarica, pa s njima u planinske jame i brloge. I tako sada narodu odlanulo. Kako ne će, kad mu sad više ne treba ni prati, ni mljeti!

Ali još narod nije bio podpuno slobodan. Trpio je od mnogobrojne male i velike djece. Veliki broj djece, mladića, djevojaka — to je zbilja teret! Zato, kad već oslobađaš narod, treba ga osloboditi i njegovog najvećeg tereta! Znali za to narodni osloboditelji, pa malo po malo, iz dana u dan, počeli oslobađati narod i od tog najvećeg tereta. Djecu poslali u Afriku, da se tamo najedu sladkih datula i kokosovih oraha, koji će tim bolje radati, što ih djeca budu više gnojila svojim mrtvim kosturima; a mladiće i djevojke što pod zelenu travu, što u brloge i šumu, da tu poučavaju nas i konačno čitavom nevjernom svijetu dokažu,

veći broj razarača i drugih jedinica potopljen ili za dulje vrijeme izbačen iz borbe. (D. N. B.)

Šta donosi oslobodjenje

Pariz, 6. rujna. General De Gaul uzostavio je 12 priekih sudova u Parizu.

Obsadno stanje u Bukureštu

Berlin, 6. rujna. Sovjetski vojni zapovjednik u Bukureštu uveo je obsadno stanje.

Potištenost u Finskoj

Helsinki, 6. rujna. U Finskoj vlada velika potištenost zbog primirja i obustave neprijateljstva između Finske i Sovjetske Unije.

Sportske viesti

— U DVORANI hrvatske radničke komore u Zagrebu, prigodom klubskog natjecanja između „Croatie“, „Radnika“ i „Herkulesa“ predani su brojni darovi šakaču Ivici Hladnom, koji je te večeri proslavio 10-godišnjicu sportskog rada.

— ŠVEDSKI i svjetski rekorderi Haag i Andersson namjeravaju nastupiti protiv najboljih američkih trkača.

— MLADI George Booker iz Susseaxa popravio je englezki rekord na 100 yardi na 50,3 sekunde čime je samo za dvie desetinke sekunde slabiji od svjetskog rekorda Amerikanca Allana.

— POKUPEC i Zrlnjski izvrstni koturaši zagrebačkog „Orla“ novi su prvaci u državnom prvenstvu u cestovnoj utrci. Prosinec nije branio svoj naslov, a Šekoronja se morao zadovoljiti s trećim mjestom.

kako nema nikakve bitne razlike između čovjeka i životinje. Jer eto: čovjek može postati životinja, a životinja čovjek!... —

— Vidim, draga divokozo, da ti ne bi nikad svršila svojim pričanjem. Moram priznati, da si se savršeno izvježbala u govoru. Ali sad bi mogli i prestati, jer je sunce već na izmaku, a ja ne bih htio ostati po noći u šumi, makar je toliko volim. Možda ću se još kojiput navratiti k tebi, a dotle mi ostaj zdravo. Pozdravi sve svoje sustanare, one narodne osloboditelje, o kojima si mi toliko liepa znala pripoviedati, i zahvali im u ime svih narodnih neprijatelja na tako savršenom oslobađanju naroda.

Sunce je baš ljubilo najviše vrhove kuća, kad sam u svojoj sobi odložio putnički štap, sjeo na stolicu i duboko uzdahnuo: — Bože, oslobodi nas od narodnih osloboditelja!

La Fontaine.

„HRVATSKI JADRAN“ izdaje Ustaški Logo u Šibeniku. Uredništvo i Uprava: Šibenik, Pazar. Tisak: Pučka Tiskara - Šibenik.